

Alkotmánybíróság

a Székesfehérvári Törvényszék útján
az elsőfokú ügyszám: 16.B.12/2021

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG		SZÉKESFEHÉRVÁR	
5 6 8 - 0 / 2023		postán, gyűjtődobban, személyesen, faxon, e-mailen	
Érkezett: 2023 JÚL 14.	Érk.: 2023 JÚN. 29	111.	
Tisztelt Alkotmánybíróság!		Példány:	Mell.:
Erkezés módja		Az ügyirat	
☒ POSTÁN	☒ EGYÉB:	16. B. 12 / 21 / 100	
Példány: 1	Melléklet:	Kezezőiroda:	7

Alúírott

levezelési címem:

indítványozó, meghatalmazott védőim és jogi képviselőim, dr. Botka Gábor, ügyvéd, vezető védő, valamint dr. Varró Ferenc ügyvéd, védő útján, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 27. §-a alapján az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő.

Kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Székesfehérvári Törvényszék, mint elsőfokú bíróság 16.B.12/2021/100. számú, valamint a Győri Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Bf.II.129/2022/8. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét, és az Abtv. 43. §-ának megfelelően az(oka)t semmisítse meg.

-/-

1. Az indítvány benyújtásának törvényi és formai követelményei

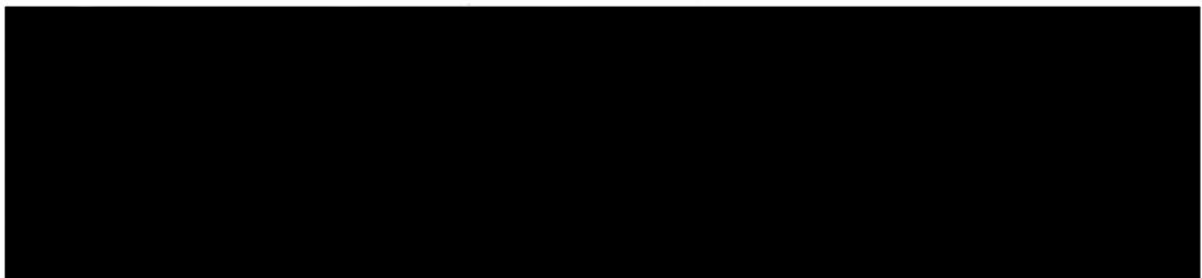
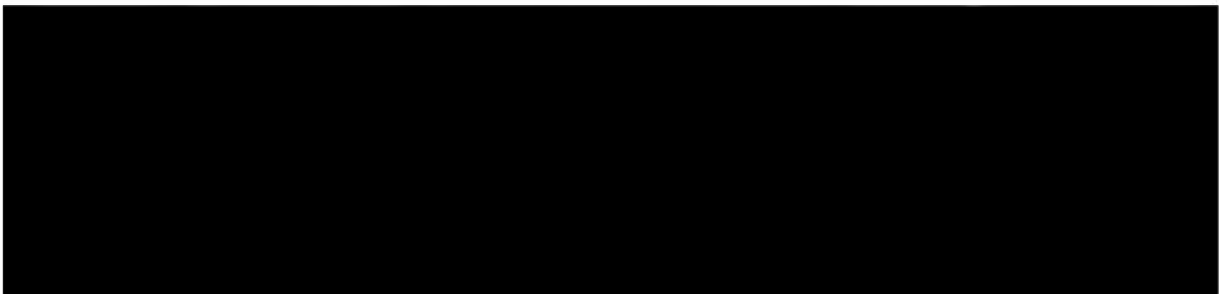
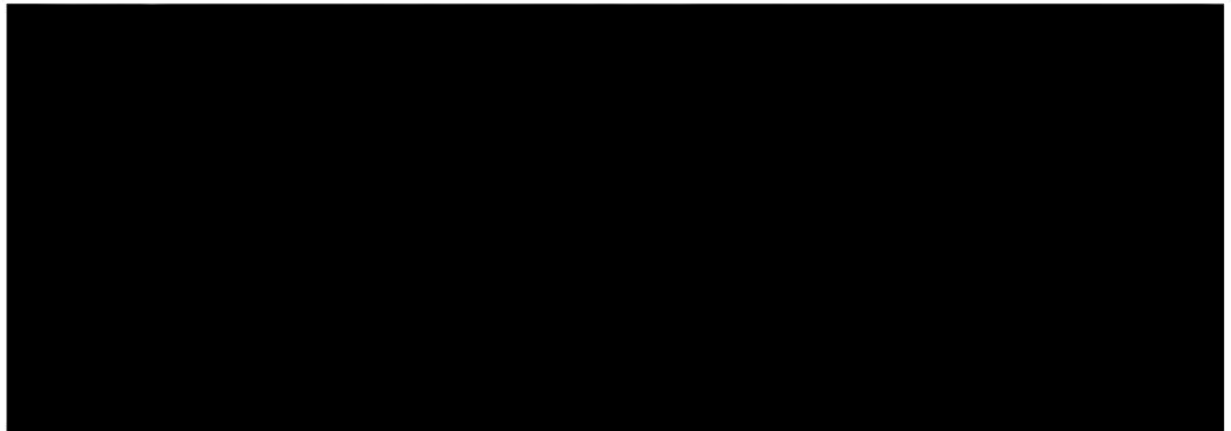
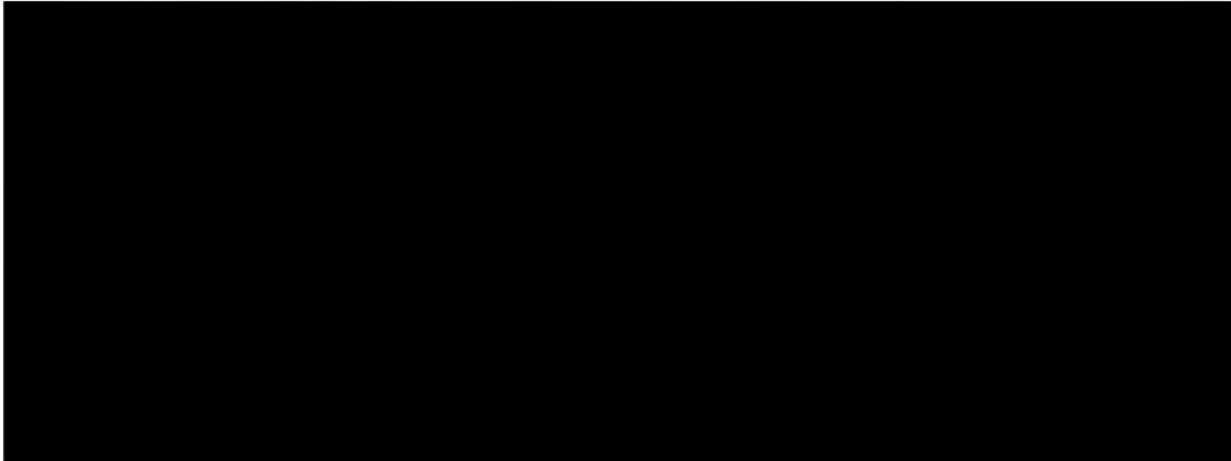
a) A pertörténet és a tényállás rövid ismertetése, a jogorvoslati lehetőségek kimerítése

Az indítványozót a Fejér Megyei Főügyészség B.363/2020/29. számú vádiratában a Btk.197.§ (2) bekezdésébe és a (3) bekezdés b) pontjába ütköző, a (4) bekezdés a) pontjának ab) alpontja szerint minősülő tizenkettedik életévét be nem töltött, nevelése alatt álló személy sérelmére szexuális cselekmény végzésével elkövetett szexuális erőszak büntetével vádolta.

A bizonyítási eljárás lefolytatását követően a vádiratnak megfelelően a Székesfehérvári Törvényszék, mint elsőfokú bíróság a 16.B.12/2021/100. számú ítéletében bűnösnek mondta ki az indítványozót, szexuális erőszak büntetésben (Btk. 197. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés, (3) bekezdés b) pont, (4) bekezdés a) pont aa) és ab) alpont, (4a) bekezdés). Ezért a törvényszék 7 (hét) év fegyházban végrehajtandó szabadságvesztésre és 8 (nyolc) év közügyektől eltiltásra, továbbá bármely olyan foglalkozás gyakorlásától vagy egyéb tevékenységtől, amelynek keretében tizennyolcadik életévét be nem töltött személy nevelését, felügyeletét, gondozását, gyógykezelését végzi, illetve ilyen személlyel egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyban áll végleges hatályú eltiltásra ítélte.

Az ítélettel szemben az indítványozó, a védői, valamint az ügyészség is fellebbezett, melynek eredményeként a Győri Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Bf.II.129/2022/8. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta.

A jogerős ítélet szerint az indítványozó terhére megállapított bűncselekmény jogszabályi hivatkozása helyesen Btk. 197. § (2) bekezdés – figyelemmel az (1) bekezdés a) pontjának I. fordulatára, valamint a (3) bekezdés b) pontjának I. és II. fordulatára, a (4) bekezdés a), aa) és ab) pontjára – (4a) bekezdés. A másodfokú bíróság az indítványozóval szemben kiszabott szabadságvesztés tartamát 12 (tizenkettő) évre, a közügyektől eltiltás mellékbüntetés tartamát 9 (kilenc) évre súlyosította és pontosította, hogy az elsőfokú eljárásban felmerült bűnügyi költség összege helyesen 1.342.736.- forint.

A jogerős ítélet kiegészítette az elsőfokú bíróság ítéletét a sértett és a vádlott kapcsán kelt pszichológus-és pszichiáter szakértői véleményekben foglaltakkal.

Úgy az elsőfokú eljárásban, mind a fellebbezésben ekként a másodfokú eljárásban is, a védelem az eljárás törvényessége kapcsán kifejtette az aggályait. Ezek egyik csoportjába a sértett vallomásainak törvénytelenégei, a másikba a sértett vallomásának bírósági szakban történő beszerzésének hiánya, a harmadikba orvosi vizsgálati leletei, az orvosszakértői vélemény hiánya tartozott. Ezen szabálysértések feloldása, kiküszöbölése sem az első, sem a másodfokú eljárásban nem történt meg.

Az indítványozó és képviselőinek álláspontja szerint az eljáró bíróságok, az alább kifejtettek szerint a fentiekben megjelöltek kapcsán megsértették az indítványozó, Alaptörvényben rögzített tisztességes eljáráshoz való alapvető jogát.

b) A jogorvoslati lehetőségek kimerítése

Az indítványozó a rendes jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, ugyanis az elsőfokú bíróság ítélete ellen előterjesztett fellebbezését a Győri Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Bf.II.129/2022/8. számú ítéletével elbírálta, mellyel szemben rendes jogorvoslatnak nincsen helye.

Az ügyben sem felülvizsgálati eljárás a Kúria előtt, sem perújítás (jogorvoslatot a törvényesség érdekében) jogegységi panasz eljárás nem került előterjesztésre.

c) Az alkotmányjogi panasz benyújtásának határideje

A jogerős ítélet a vádlott védője részére 2023. május 3. napján került kézbesítésre, melynek alapján megállapítható, hogy az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti **határidő** (az alkotmányjogi panasz benyújtására alapjául szolgáló bírói döntés közlésétől számított 60 nap) megtartásra került.

d) Az indítványozó érintettségének bemutatása

Az indítványozóval, mint vádlottal szemben hozott és jelen alkotmányjogi panasszal érintett ítéletek jogszabálysértőek voltak, ugyanis az azok alapját képező eljárásokban a **tisztességes eljáráshoz, valamint a védelemhez való joga sérült az indítványozónak**. Amennyiben vele szemben a bíróságok, a tisztességes eljáráshoz, mint alapvető joghoz fűződő össz-társadalmi igényt szemük előtt tartották volna, akkor várhatóan az indítványozóval szemben kedvezőbb ítéletet hoztak volna a bíróságok.

e) Annak bemutatása, hogy az állított alapjogsérelem a bírói döntést érdemben befolyásolta, vagy a felmerült kérdés alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés

A jelen alkotmányjogi panasszal érintett bírói döntések alaptörvény ellenességet az indítványozó abban látja, hogy amennyiben a tisztességes eljárás keretein belül az eljárásjogi törvényben meghatározott határidőben előterjesztett és az ügy érdemében releváns bizonyítékkal szolgáló bizonyítási indítványokat az eljáró bíróságok nem utasítják el, akkor az indítványozóval szemben várhatóan kedvező/kedvezőbb döntés született volna. Ugyanis **mindkét bíróság elzárta a vádlottat és a védelmet attól, hogy a sértettől akár közvetlenül, akár közvetve kérdezhessen, annak ellenére, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok origója a sértett volt.**

A sértetten kívül egyetlen objektív bizonyíték állt volna rendelkezésre, amely a vádlott ártatlanságát igazolhatta volna a vádiratban megjelölt bűncselekmény ellenében. Erre vonatkozóan a vádlott és a védői szintén indítványt tettek az eljárásjogi törvényben meghatározott határidőben és részletes indokolás mellett, mely indítványnak az elsőfokú bíróság ugyan helyt adott és kirendelte az ügyben az orvosi szakkérdés megválaszolására vonatkozóan az orvos szakértőt, azonban akkor amikor a szakértő jelezte, hogy a szakvélemény előterjesztéséhez elengedhetetlen a sértett testi vizsgálata, akkor a bíróság visszakozott, a vizsgálatot nem engedélyezte a szakértő részére holott a korábbiakban épp a bíróság volt az amely szakkérdésnek nyilvánította a sértett esetleges sérüléseit és **elzárta a védelmet attól, hogy a vádlott ártatlanságára vonatkozó objektív bizonyíték beszerzése kerülhessen.**

2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának érdemi indokolása

a) Az Alaptörvény megsértett rendelkezéseinek pontos megjelölése

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el. A (3) bekezdés szerint a büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez. A védő nem vonható felelősségre a védelem ellátása során kifejtett véleménye miatt.

b) A megsemmisíteni kért bírói döntés alaptörvény-ellenességének indokolása

Ahogy arra a fentiekben hivatkozott az indítványozó, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el. A (3) bekezdés szerint a büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez. A védő nem vonható felelősségre a védelem ellátása során kifejtett véleménye miatt.

Az indítványozó a fentiek alapján állítja, hogy az eljáró bíróságok megsértették a tisztességes eljáráshoz való, valamint a védelemhez való jogát.

-/-

Az Alkotmánybíróság az ítélkezési gyakorlatába beépítette a nemzetközi dokumentumok büntető igazságszolgáltatással kapcsolatosan támasztott kritériumokat. A jogalkotó az Alaptörvény megszövegezésekor szintén figyelemmel volt ezekre a szerződésekre és egyéb jog-gyűjteményekre, valamint az ezek talaján kialakult évtizedes alkotmánybírósági gyakorlatra.

A tisztességes eljáráshoz való jog, a független és pártatlan bíróság követelménye megjelenik az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata 10. cikkében, az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: Egyezmény) 6. cikk (1) bekezdésében, a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya (a továbbiakban: Egyezségokmány) 14. cikk (1) bekezdésében és az EU Alapjogi Charta (a továbbiakban: Charta) 47. cikk (2) bekezdésében.

Az Egyezmény 6. Cikke rögzíti a tisztességes eljáráshoz való jogot az alábbiak szerint tartalmazza:

1. Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság **tisztességesen**, nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja, és hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában, illetőleg az ellene felhozott büntetőjogi vádak megalapozottságát illetően. Az ítéletet nyilvánosan kell kihirdetni, a tárgyalóterembe történő belépést azonban meg lehet tiltani a sajtónak és a közönségnek a tárgyalás teljes időtartamára vagy egy részére annyiban, amennyiben egy demokratikus társadalomban ez az erkölcsök, a közrend, illetőleg a nemzetbiztonság érdekében szükséges, ha e korlátozás kiskorúak érdekei, vagy az eljárásban résztvevő felek magánéletének védelme szempontjából szükséges, illetőleg annyiban, amennyiben ezt a bíróság feltétlenül szükségesnek tartja, mert úgy ítéli meg, hogy az adott ügyben olyan különleges körülmények állnak fenn, melyek folytán a nyilvánosság az igazságszolgáltatás érdekeit veszélyeztetné.

2. Minden bűncselekménnyel gyanúsított személyt mindaddig ártatlannak kell vélelmezni, amíg bűnösségét a törvénynek megfelelően meg nem állapították.

3. Minden bűncselekménnyel gyanúsított személynek joga van - legalább - arra, hogy

a) a legrövidebb időn belül tájékoztatásuk olyan nyelven, amelyet megért, és a legrészletesebb módon az ellene felhozott vád természetéről és indokairól;

b) rendelkezék a védekezésének előkészítéséhez szükséges idővel és eszközökkel;

c) **személyesen, vagy az általa választott védő segítségével védekezhessék**, és ha nem állnak rendelkezésére eszközök védő díjazására, amennyiben az igazságszolgáltatás érdekei ezt követelik meg, hivatalból és ingyenesen rendeljenek ki számára ügyvédet;

d) **kérdéseket intézzen vagy intéztessen a vád tanúihoz és kieszközhessen, a mentő tanúk megidézését és kihallgatását ugyanolyan feltételek mellett, mint ahogy a vád tanúit megidézik, illetve kihallgatják;**

e) ingyenes tolmács álljon rendelkezésére, ha nem érti vagy nem beszéli a tárgyaláson használt nyelvet.

-/-

Az Egyezségokmány 14. Cikke rögzíti a tisztességes eljáráshoz való jogot az alábbiak szerint rögzíti:

14. cikk

1. A bíróság előtt mindenki egyenlő. Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat, vagy valamely perben a jogait és kötelességeit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság **igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el**. A sajtót és a nyilvánosságot ki lehet zárni a tárgyalás egy részéről vagy az egész tárgyalásról mind erkölcsi okokból, a demokratikus társadalom közrendjének, vagy az állam biztonságának védelme érdekében, mindakkor, amikor a felek magánéletének érdekei azt követelik, mind pedig a bíróság által feltétlenül szükségesnek ítélt mértékben, az olyan különleges körülmények fennállása esetén,

amikor a nyilvánosság ártana az igazságszolgáltatás érdekeinek; azonban minden büntető vagy polgári ügyben hozott ítéletet nyilvánosan kell kihirdetni, kivéve, ha a fiatalkorúak érdekei mást kívánnak, vagy ha az eljárás házassági jogvitára vagy gyermekek gyámságára vonatkozik.

2. Bűncselekmény elkövetésével vádolt minden személynek joga van arra, hogy ártatlannak tekintsek mindaddig, amíg bűnösségét a törvény szerint be nem bizonyították.

3. Az ellene emelt vád elbírálásakor mindenkinek teljes és egyenlő joga van legalább a következő biztosítékokra:

a) a legrövidebb határidőn belül egy általa értett nyelven részletesen tájékoztassák az ellene emelt vád természetéről és okáról;

b) megfelelő idővel és lehetőséggel rendelkezék védelme előkészítésére és az általa választott védővel való érintkezésre;

c) indokolatlan késedelem nélkül tárgyalják az ügyét;

d) **a tárgyaláson személyesen jelen lehessen, személyesen vagy az általa választott védő útján védekezhessék;** amennyiben védője nincsen, tájékoztassák a védő választására vonatkozó jogáról; és minden olyan esetben, ha az igazság érdekei ezt megkövetelik, hivatalból védőt rendeljenek ki számára, éspedig ingyenesen, amennyiben nem rendelkezik a védő díjazásához szükséges anyagi eszközökkel;

e) **kérdéseket intézhessen vagy intéztethessen az ellene valló tanúkhöz, és a mellette valló tanúk ugyanolyan feltételek mellett jelenhessenek meg és legyenek meghallgathatók, mint az ellene valló tanúk;**

f) díjmentesen vehessen igénybe tolmácsot, amennyiben nem érti vagy nem beszéli a tárgyaláson használt nyelvet;

g) ne lehessen kényszeríteni arra, hogy saját maga ellen tanúskodjék vagy beismerje bűnösségét.

4. A fiatalkorú személyek esetében az eljárásnak figyelemmel kell lennie az életkorukra és az átnevelésükhöz fűződő érdekekre.

5. Bűncselekmény elkövetésében bűnösnek nyilvánított minden személynek joga van arra, hogy bűnösnek nyilvánítását és elítélését felsőbb bíróság a törvénynek megfelelően felülvizsgálja.

6. Amikor valakit bűncselekmény elkövetése miatt jogerősen elítélnek és ezt követően az elítélését hatályon kívül helyezik vagy kegyelemben részesítik azért, mert egy új vagy újonnan feltárt tény azt bizonyítja, hogy téves döntés született, azt a személyt, aki ilyen elítélés következtében büntetést állt ki, a törvénynek megfelelően kártalanítani kell, kivéve, ha bizonyítást nyer az, hogy a nem ismert ténynek kellő időben való fel nem tárása teljesen vagy részben neki róható fel.

7. Senkivel szemben sem lehet büntetőeljárást indítani vagy büntetést kiszabni olyan bűncselekmény miatt, amely miatt az adott ország törvényének és büntetőeljárásának megfelelően jogerős ítélettel már elítélték vagy felmentették.

-/-

Végezetül a Charta az alábbiak szerint tartalmazza a tisztességes eljáráshoz való alapvető joggal kapcsolatos rendelkezéseket:

47. cikk

A hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jog

Mindenkinek, akinek az Unió joga által biztosított jogait és szabadságait megsértették, az e cikkben megállapított feltételek mellett joga van a bíróság előtti hatékony jogorvoslathoz.

Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen, nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja. Mindenkinek biztosítani kell a lehetőséget tanácsadás, védelem és képviselő igénybevételéhez.

Azoknak, akik nem rendelkeznek elégséges pénzeszközökkel, költségmentességet kell biztosítani, amennyiben az igazságszolgáltatás hatékony igénybevételéhez erre szükség van.

48. cikk

Az ártatlanság védelme és a védelemhez való jog

(1) Minden gyanúsított személyt mindaddig ártatlannak kell vélelmezni, amíg bűnösségét a törvénynek megfelelően meg nem állapították.

(2) Minden gyanúsított személy számára biztosítani kell a védelemhez való jogának tiszteletben tartását.

-/-

A jelen alkotmányjogi panasz a támadott ítéletek alaptörvény ellenessége körében az indítványozó alaptörvényben rögzített tisztességes eljáráshoz, valamint a védelemhez fűződő alapvető jogának megsértésén alapul.

A jogsértés módját tekintve pedig az eljáró bíróságok ítéletének két alaptörvény ellenes csomópontján alapul. Az indítványozó egyrészt sérelmezi, hogy a bírósági eljárásban indokolatlanul el volt zárva a bizonyításnak attól a lehetőségétől, hogy a sértettet a bíróság tanúként kihallgassa, melynek során a sértetthez akár közvetlenül akár közvetve kérdéseket tehesen fel az eljárás során.

A másik csomópont azon objektív bizonyíték beszerzésére tett indítvány megtagadása, mely a vádirati, majd utóbb ítéleti tényállást szakértői módszerekkel cáfolhatta volna, azaz amennyiben a bíróság az általa egyébként kirendelt szakértőnek lehetőséget biztosított volna a szakértői véleményelőterjesztésére, az várhatóan cáfolta volna a sértett által első vallomásában elmondottakat, amelyen a vádirat majd végül a jogerős ítélet is alapult.

-/-

A fenti sorrendiséget megtartva az alábbiak szerint kívánom indokolni az alkotmányjogi panaszt.

A tisztességes eljárás körében az indítványozó hivatkozni kíván az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlatára, mely szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének értelmezésével nevesíthetők a tisztességes eljáráshoz való jog tartalmát kitöltő ún. részjogosítványok. Ezek különösen: a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága (ami nem garantálja a döntés igazságosságát), a tárgyalás nyilvánosságának és a bírói döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye, törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és pártatlanság kívánalma, továbbá az ésszerű időn belüli elbírálás. **A szabály de facto nem rögzíti, de az Alkotmánybíróság értelmezése szerint része a tisztességes eljárásnak az is, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége.** (22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]; 2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [49]-[50]; 3357/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [37])

-/-

A fegyverek egyenlősége körében az indítványozó alapvetésként megállapítja, hogy a büntetőeljárás a vádemelésig lényegében kétpólusú. Az állam büntetőhatalma és annak szervei – a nyomozóhatóságok, ügyészség – áll szemben a vádlottal, védővel. Az eljárás ezen szakasza egyenlőtlen az erőviszonyok tekintetében, ugyanis az ügy egyértelmű urai az állami büntető igényt érvényesítő szervek azok minden eszközével, intézményével, jogával, kényszerek alkalmazhatóságával.

Az eljárás második szakasza a bíróság előtti eljárás, melynek során a fenti modell három pólusúvá válik, ugyanis belép a bíróság, mely az irányadó szabályok szerint az állami büntetőhatalmat képviselő ügyész által képviselt vád és a vádlott védekezése mentén jogosult és köteles dönteni. Az eljárási törvény egyértelműen a bíróságot teszi a büntetőeljárás urává, döntések hozójává. Ez az a szintér, ahol a fegyverek egyenlőségének igazán érvényesülnie kell.

A jelen alkotmányjogi panasszal érintett eljárás során a vádlott a nyomozati eljárás során nem vehetett részt a sértett kihallgatásán, tőle nem kérdezhetett teljes mértékben el volt zárva attól, hogy a védekezésének ezt a formáját gyakorolja.

Az, hogy a nyomozati eljárás ebben a tekintetben mennyiben volt jogszerű, a védők kifejtették az elsőfokú bíróság ítéletével szemben előterjesztett jogorvoslati kérelmükben, azt csak az Alkotmánybíróság figyelmébe ajánlja indítványozó, de arra hivatkozni nem kíván a jelen alkotmányjogi panasz alapjaként.

Azonban kifejezetten utalni szeretne indítványozó a 22/2014. (VII. 15.) AB határozat [50] bekezdésében foglaltakra az alábbiak szerint: „Ahogyan arra az Abh. is utal, az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jog lényegéről kialakított álláspontját elvi jelentőséggel a 6/1998. (III. 11.) AB határozatában foglalta össze. A tisztességes eljárás (fair trial) az Alkotmánybíróság ezen döntésében kimunkált alkotmányos mérce szerint "olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes." [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95.] A tisztességes eljárás követelménye által meghatározott garanciák, "[.] a bírósághoz való jog megannyi konkrét feltételét tartalmazzák, amelyek nem abszolútak abban az értelemben, mint például az említett ártatlanság vélelme, de amelyek az általános szabály szerinti mérlegelésnek mégis abszolút korlátai. Nincs olyan szükségesség, amely miatt a tárgyalás tisztességes voltát arányosan ugyan, de korlátozni lehetne; hanem a tisztességes tárgyalás fogalmán belül alakítandó ki olyan ismérvszámrendszer, amely annak tartalmát adja, s csak ezen belül értékelhető bizonyos korlátozások szükségessége és arányos volta." [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 99.]. Az Abh.-ban az Alkotmánybíróság korábbi döntésére visszautalva megerősítette: "[a]z Alkotmánybíróság az Abh.-ban [értsd: 6/1998. (III. 11.) AB határozatában] utalt arra, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye." (Abh., ABH 2004, 241, 266.)”

-/-

A fentieket alapvetésként rögzítve rátérve a konkrét jogsértésre az indítványozó előadja, hogy az alapeljárás során a sértett első vallomásának kirekesztése vonatkozó indítvány eredményétől függetlenül is lehetőséget kellett volna biztosítani a védelemnek arra, hogy a vádlott és a védők kérdések feltételét indítványozhassák a sértett részére. Az ügy jellegéből is adódóan a vádirati, majd az ítéleti tényállás teljes egészében a sértetti vallomásra épült, illetve az ügyben rendelkezésre álló bizonyítékok túlnyomó részt a sértett elmondásán alapulnak, így különös gondot kellett volna fordítani a sértett vallomásának ellenőrzésére, az ellentmondások tisztázására, a vallomása megváltoztatásának okaira.

Az indítványozó hangsúlyozza, hogy egyet tud érteni azzal az érveléssel, hogy a sértettet, különösen gyermekkorú sértettet védeni kell egy büntetőeljárás során, azonban a védelem álláspontja szerint ez nem járhat együtt a vádlott alapvető jogainak a jelentős és indokolatlan korlátozásával.

Nyilvánvaló, hogy a sértett ismételt meghallgatása kapcsán fennálló és a tisztességes eljáráshoz, valamint a védekezéshez fűződő igény konkurál a sértett védelméhez fűződő jogos elvárással. Ugyanakkor ennek a kollízióknak a fennállása során a mérlegelés körében azt kellett volna vizsgálni, hogy mennyiben arányos a vádlott és a védő teljes körű elzárása ettől a bizonyítástól.

„A kérdés úgy is feltehető, hogy igazságos lehet-e egy olyan bírói ítélet, amely nem kizárólag a vád és a védelem kontradiktórius elven alapuló vitáján és általuk a tárgyaláson szolgáltatott és megvizsgált bizonyítékokon alapszik, hanem pusztán jogi garanciák elfogadása, avagy vélelmezése útján fogadunk el bizonyítékokat igaznak.” (Bárd Károly: A büntető hatalom megosztásának buktatói. Budapest, 1987. p. 12.)

Az indítványozó álláspontja szerint a bíróságok a mérlegelés körében hibát vétettek az alábbiak okán.

A fentiekben kifejtettek szerint a közvetlenül, vagy törvény útján való kihirdetést követően közvetetetten alkalmazandó nemzetközi szerződésekben a magyar állam kötelezettségeket vállalt arra, hogy a büntetőeljárásokat tisztességesen fogja lefolytatni. Ezen jogszabályok vagy szövegszerűen, vagy közvetve, a gyakorlat alapján beépültek az Alkotmánybíróság által kialakított sztenderdbe, mely a tisztességes eljáráshoz fűződő jogokat foglalja össze.

A jogalkotó a büntetőeljárásjogi törvényt akként alkotta meg, hogy a különösen védett tanú akkor is meghallgatható legyen, amennyiben ez az ő jogainak sérelmével jár. Ugyanis az arányosság szem előtt tartásával lehetőség lett volna olyan módon is kihallgatni a sértettet, hogy nem érintkezik közvetlenül a vádlottal, védőkkel. Egyrészt a legnagyobb távolság megteremtésével, kiküldött bíró útján, de semmi akadálya nem lett volna annak, hogy akár telekommunikációs eszköz igénybevétele mellett közvetve, mégis a tárgyaláson történjen meg a kihallgatása.

Az eljáró bíróságok indítvány elutasításával maguk is elesetek attól a lehetőségtől, hogy közvetlenül győződjenek meg a sértett viselkedéséről, az általa a kihallgatása során mutatott nonverbális jelekről. Különösen sérelmes ez azért is mivel a bíróságok ítéletükben többször hivatkoznak arra - a sértett korábbi nyilatkozatának valóságát, második vallomásának valótlanságát megalapozva, - hogy a releváns kérdéseknél a sértett viselkedése megváltozik, befelé fordulóvá válik, hangja elhalkul.

Az Alkotmánybíróság a 3068/2020. (III. 9.) AB határozatában kifejtette, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog több garanciális szabályból áll. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai különösen: a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága, a tárgyalás nyilvánosságának és a bírói döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye, a törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és a pártatlanság kívánalma, továbbá az észszerű határidőn belüli elbírálás követelménye. A szabály de facto nem állapítja meg, de az Alkotmánybíróság értelmezése szerint része a tisztességes eljárásnak az is, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége (22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]).

Az Alkotmánybíróság ennek kapcsán - többek között - a 22/2014. (VII. 15.) AB határozatában kifejtette: Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a fegyverek egyenlősége a tisztességes eljárás egyik meghatározó eleme, amely alapvetően a büntetőeljárásban biztosítja, hogy a vádnak és a védelemnek egyenlő esélye és alkalma legyen arra, hogy a tény- és jogkérdésekben véleményt formálhasson és állást foglalhasson. A fegyverek egyenlősége nem minden esetben jelenti a vád és a védelem jogosítványainak teljes azonosságát, de mindenképpen megköveteli, hogy a védelem a

váddal összevethető súlyú jogosítványokkal rendelkezzen (erre nézve lásd: 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [31]).

-/-

Az Alaptörvény XXVIII. cikkének (3) bekezdése szerint a büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez.

Ez a védelem nyilvánvalóan a hatékony, de egyben törvényes védekezést célozza, az indítványok megtétele, a bizonyítékok megismerése útján. Lehetőséget biztosít arra, hogy személyesen, vagy védője útján gyakorolja a vádlott a védekezését.

A védelemhez való jog azonban kiüresedik akkor amikor az indokolt, adekvát és az eljárásjogi törvénynek megfelelően előterjesztett indítványt a bíróság elutasítja. Ebből a szempontból nézve, bár kissé szokatlanak tűnhet, a bíróság az, amely őre, de egyben biztosítója a vádlott védelemhez való jogának.

Ugyanis mit ér bármilyen indítvány, észrevétel, kérelem, ha azt nem a törvényesség prizmáján keresztül megvizsgálva dönt a bíróság arról, hogy annak helyt ad, vagy azt elutasítja?!

Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlatot folytat a védelemhez való jog kérdésében: több határozatában is kifejtette, hogy az Alkotmány rendelkezéseinek csak a működésében eredményes védelemhez való jog felel meg, mely csak az elkerülhetetlenül szükséges és arányos mértékben, a lényeges tartalmat illetően pedig egyáltalán nem korlátozható. (8/1990. (IV. 23.) AB határozat, 6/1998. (III. 11.) AB határozat.)

Az alapjog korlátozás szükséges, ha annak oka más alapjognak a védelme, az arányosság követelménye a lényeges tartalom érinthetlenségében testesül meg. Az Alkotmánybíróság 6/1998. (III. 11.) AB határozata szerint "Az alapjogok korlátozásának e jogok lényeges tartalma a határa: az Alkotmány 8. § (2) bekezdése kimondja, hogy alapvető jog lényeges tartalmát törvény sem korlátozhatja. ...valamely alapjog lényeges tartalmát az a korlátozás sérti, amely - valamely más alapvető jog vagy alkotmányos cél érdekében - nem elkerülhetetlenül szükséges, továbbá, ha szükséges is, a korlátozás által okozott jogsérelem az elérni kívánt célhoz képest aránytalan."

Egy jogállam fokmérője lehet, hogy mennyiben biztosítja a jogi út igénybevehetőségét, a legalitást és a bírói garanciákat. (Bárd Károly: Emberi jogok és büntető igazságszolgáltatás Európában (Budapest: Magyar Hivatalos Közlönykiadó 2007) 44.)

■ Kúriai bíró szerint a gyermek testi, erkölcsi fejlődésének védelme közösségi érdeket szolgál, mégpedig azt, hogy az őt megillető jogokat teljességében gyakorolni tudó emberré, felnőtté váljon. Az alapjog korlátozása tehát a közösség érdekében történik, de felvetődik a kérdés, hogy hol van az pont, hol húzható meg az a határvonal, amikor a közösségi érdekek az egyén rovására érvényesülnek?

Ehhez elsőként azt kell megvizsgáljunk, hogy a hatékony és a védekezésre megfelelő felkészülést biztosító védelemhez való jognak szükséges és arányos korlátozása-e, a terhelti és a védői jelenlét tiltása a tizenegyedik életévét be nem töltött tanú meghallgatásán a tárgyaláson. Az állam intézményvédelmi kötelezettsége, a gyermek alapvető jogainak biztosítása, a gyermek mindenekfelett való kímélete, mint a Gyermekjogi Egyezményben megfogalmazott és egyúttal alkotmányos cél elérése érdekében e korlátozás elkerülhetetlenül szükséges. A terhelt a kihallgatáson készült kép- és hangfelvételt az eljárás későbbi szakaszában megtekintheti,

észrevételeket tehet, álláspontját, védekezését korlátozás nélkül előadhatja. E vizsgálat alapján azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a terhelt védelemhez való joga aránytalan sérelmet nem szenved.

A törvény szerint bírói szakban kiküldött bíró hallgathatja meg a gyermeket, a védő értesítését a bíróság mellőzheti, azaz jelenléte, a bíróság mérlegelésétől függ. A büntetőeljárásban éppen ezt kifogásolják a védők azzal, hogy jelenlét hiányában a bizonyítás irányát meghatározó és a büntetőjogi felelősség kérdésében való mérlegelés szempontjából releváns bizonyíték vonatkozásában nem képesek a terhelt érdekében hatékony védelmi fellépésre, védekezési eszközeik teljes mértékben korlátozottak. A szexuális bántalmazási elemet tartalmazó vád alapján indult ügyekben a gyermek vallomása gyakran az egyetlen értékelhető bizonyíték, tipikusan a pszichológus szakértőnek a gyermeki előadásra tett szakvéleménye mellett.

A bizonyítékok felkutatásához szükséges az indítványozási, a bizonyítékok alapos megvizsgálásához a kérdezői, míg értékelésükhöz, a védői álláspont (mérlegelés) hatóság tudomására hozásához az észrevételezési jog.

A közvetett kérdésfeltevési jogról írja [REDACTED] hogy az "visszalépés mind az elmélet, mind a gyakorlat szemszögéből indokolatlan, ellentétes a fegyverek egyenlősége elvével és szükségtelen hatósági revíziót iktat be."

A hatékony és a bizonyíték alapos megvizsgálását, az ügy előbbre vitelét biztosító védelemhez való jog, és azzal összefüggésben a fegyverek egyenlőségében is megnyilvánuló tisztességes eljáráshoz való jog azt kívánja meg, hogy a védő a tizennegyedik életévét be nem töltött személy vallomását, mint bizonyítékot a védelem oldaláról is értékelés alá vonja, kérdésfeltevési jogát legalább közvetett úton gyakorolhassa.

A jelenlévők számának korlátozása során a gyermek "keresztkérdésektől" való óvása, a már átélt pszichés trauma ismételt felidézése szerepel elsődleges indokként. Meg kell azonban jegyezni, hogy a bíró a tényállás teljes felderítése érdekében a nyomozó hatóság, a pszichológus szakértő által feltett kérdésekhez képest még részletesebben kénytelen a gyermeket - kétségkívül ismételt traumát okozó helyzetben - a legapróbb részletekre is kihallgatni.

A bíró már a gyanúsított, illetve a vádlotti védekezés ismeretében képes felmérni, hogy melyek azok a lényeges tények az ügyben, melyek a megalapozott érdemi döntéshez vezethetnek. Nem vitás, hogy ez minden ügyben, minden tanú meghallgatásánál a bíró ügyfelderítési kötelezettségének része. A bíró mellett az ügyész is tehet fel kérdéseket, ezért a védői jelenlét a gyermeknek további traumát nyilvánvalóan nem okozhat, a bizonyítástól való "távoltartása" a gyermek védelme érdekében véleményem szerint nem indokolt. A fentiek miatt szükségesnek tartom a védelem jogának bővítését a jelenlét jogával és legalább a közvetett kérdésfeltevés lehetőségének biztosításával.

[REDACTED] - Különleges bánásmód és hatékony védelem? A tizennegyedik életévét be nem töltött sértett a büntetőeljárásban (BSZ, 2017/2., 64-69. o.)"

-/-

Mint ahogyan korábban az indítványozó utalt rá, a sértetti vallomáson kívül egyetlen olyan objektív bizonyíték állt volna rendelkezésre, amely a vádlott ártatlanságát igazolhatta volna a vádiratban megjelölt bűncselekmény ellenében, mégpedig a szülés- és nőgyógyász szakorvos szakértői véleménye.

Erre vonatkozóan a vádlott és a védői szintén indítványt tettek az eljárásjogi törvényben meghatározott határidőben, részletes indokolás mellett, mely indítványnak – a bíróság által elfogadva azt, hogy szakkérdésről van szó - az elsőfokú bírósághelyt adott.

A kirendelt [REDACTED] orvosszakértő és az által szaktanácsadóként bevont [REDACTED] [REDACTED] szülész- nőgyógyász szakértő a [REDACTED] [REDACTED]-én kelt és a kirendelő bíróságnak megküldött felhívásukban közösen tájékoztatták az elsőfokú bíróságot, hogy az ügyben az orvosi szakkérdések megválaszolásához, az általuk elkészítendő szakértői vélemény előterjesztéséhez elengedhetetlen a sértett testi vizsgálata.

A Székesfehérvári Törvényszék – noha szakkérdésről volt szó, s a kirendelt szakértők egybehangzóan és kifejezetten azt a nyilatkozatot tették, hogy a kérdések megválaszolásához elengedhetetlen a sértett vizsgálata – szóbeli nyilatkozattételre hívta fel a szakértőket, amely a 2022. szeptember 20-án tartott tárgyaláson meg is történt. Tehát a bíróság által is szakkérdésnek minősített kérdés vonatkozásában a kirendelő bíróság zárta el végül a szakértőket attól, hogy a feladatukat teljesíteni tudják, mely által a védelmet és végsősoron a bíróságot is megfosztotta attól, hogy a szakkérdésre választ kapjon.

A jelen alkotmányjogi panasszal érintett bírói döntések alaptörvény ellenességet az indítványozó – a fenti tényállás alapján - abban is látja, hogy amennyiben a tisztességes eljárás keretein belül az eljárásjogi törvényben meghatározott határidőben előterjesztett és az ügy érdemében releváns és mással nem pótolható, mérlegelés körébe nem vonható bizonyítékkal szolgáló szakértői vélemény beszerzését az eljáró bíróságok nem utasítják el, akkor az indítványozóval szemben várhatóan kedvezőbb döntés született volna.

Az indítványozó a fentiek alapján állítja, hogy az eljáró bíróságok – a szakértői vélemény beszerzésének elutasításával, a vádlott és a védelem ésszerű és az ügy szempontjából kiemelten releváns bizonyíték beszerzésére tett indítványának, egyben a szakértők együttes szakvéleményük előterjesztésére irányuló igényük elutasításával - megsértették a tisztességes eljáráshoz való, valamint a védelemhez való jogát.

Sulyok Tamás megfogalmazása szerint az eljárás tisztességes minősége nem szabályok, elvek formális és egymástól elszigetelt alkalmazásán múlik, ugyanis valamennyi részletszabály formális betartása ellenére azok nem eredményezik automatikusan a tisztességes eljárást. (Sulyok Tamás: "A védelemhez való jog összehasonlító vizsgálata" in Badó Attila (szerk.): A bírói függetlenség, a tisztességes eljárás és a politika (Budapest: Gondolat 2011) 206.)

3. Egyéb nyilatkozatok és mellékletek

a) Nyilatkozat arról, hogy az indítványozó kezdeményezte-e a bíróságon az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági ítélet végrehajtásának felfüggesztését.

Sem az indítványozó, sem a védői nem kérték az alkotmányjogi panasszal támadott döntés végrehajtásának felfüggesztését.

b) Ügyvédi vagy kamarai jogtanácsosi meghatalmazás eredeti példánya, ha az indítványozó jogi képviselővel jár el.

A panasz mellékletként csatolásra kerül a jogi képviselők meghatalmazása.

c) Nyilatkozat az indítványozó személyes adatainak nyilvánosságra hozhatóságáról

Az indítványozó nem nyilatkozott arról, hogy a személyes adatainak nyilvánosságra hozásához hozzájárult volna, melyre figyelemmel kérem, úgy tekinteni, hogy az indítványozó a neve közzétételéhez nem járult hozzá.

d) Az érintettséget alátámasztó dokumentumok egyszerű másolata

A panasz mellékleteként csatolásra kerülnek az alábbiak:

1. Meghatalmazás
2. Szakértők kérelme az elsőfokú bíróság részére
3. Elsőfokú ítélet
4. Fellebbezés
5. Másodfokú ítélet

Kelt: Székesfehérvár, 2023. június 26.

Tisztelettel: [REDACTED] indítványozó [REDACTED]

Képviselői:

dr. Varró Ferenc ügyvéd (8000 S. 1. f. 1. sz. V. 1. sz. 56. II. sz. 136206370015. sz. 1)

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

dr. Botka Gábor ügyvéd [REDACTED]

[REDACTED]

